

56189139-2	02/12/2016	ישראל היום!	השבוע	עמוד 20	1	10.24x30.3
ארגון רבני צהר הרב דוד סתי - 29000						

פרשת השבוע | הרב דוד סתי

על העיוורון

השבת נקרא בבתי הכנסת בפ"רשת תולדות. בשבוע שעבר קראנו על נישואי יצחק לרבקה, שלמרות אהבתם לא היה להם קל. במשך תקופה ארוכה לא נולדו להם ילדים, ורק לאחר תפילות רבות נעתר אלוהים והם נפקדו בתאומים. הבכור, עשו, היה סוער, אדמוני ושעיר. השני, יעקב, היה תם וישוב אוהלים וידיו חלקות. המקרא מספר כי יצחק אהב את עשו ורבקה העדיפה את יעקב. יצחק הודי קן, איבר בהדרגה את מאור עיניו והתעורר: "יְהִי כִּי־יִקְרָא יִצְחָק וְתִכְהֶינּוּ עֵינָיו מִכֶּרֶם". יצחק מבקש מעשו לצוד עבורו ציד ולהכין לו סעודה טובה כדי שיוכל לברכו מתוך שמחה. רבקה, ששומעת על כוונת בעלה, מגלה זאת ליעקב ומבקשת ממנו שיתחפש לעשו באמצעות עורות עיזים שאותם הוא שם על ידיו, יגיש לו מאכלים ויזכה בברכות. הסיפור הזה מעורר שאלות רבות חניות ומוסריות רבות, אולם אני מבקש להתמקד הפעם בזווית אחרת. יעקב לא היה מצליח לגנוב את הברכות אם יצחק לא היה עיוור, שהרי היה מבחין מייד שיעקב הוא זה שמגיש את האוכל. מדוע התעורר יצחק? האם היתה זו מחלת זקנה? אולי תאונה?

התורה לא מספרת לנו במפורש מדוע התעורר יצחק, אך רוב מזה שיתכן כי הדבר קשור לזקנתו. גדול פרשני המקרא, רש"י, מביא שלוש תשובות להסבר תופעת העיוורון של יצחק. על פי ההסבר הראשון, נשות עשו היו מקטירות קורבנות ומנחות לעבודה זרה, והע"שן שעלה הכהה את מאור עיניו. ההסבר השני מביא אגדה המספרת כך: "כשנעקד יצחק על גבי המזבח והיה אביו רוצה לשחטו, באותה שעה נפתחו השמיים וראו מלאכי השרת והיו בוכים וירדו דמעותיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו". אני יודע אם דמעות המלאכים אמורות לגרום לעיוורון של אדם, אבל מה שבטוח הוא שאם הן אכן מסוגלות לגרום לכך, זה לא יקרה דווקא בזיקנה אלא מייד אחרי שייפלו הדמעות

לתוך העין. ייתכן כי רש"י מתכוון לומר שהדמעות הללו יצרו ליצחק טראומה, שהשפיעה על מאור עיניו בהגיעו לזיקנה.

הפירוש השלישי של רש"י הוא מיוחד במינו: "דבר אחר כדי שייטול יעקב את הברכות". אין הוא נותן מענה לשאלה כיצד קרה העיוורון, אלא עונה לשאלה לשם מה. בעולם המעשים שבו אנו חיים אפשר וצריך לשאול תמיד שני סוגים של שאלות – איך זה קרה? כלומר מהן הסיבות להתרחשות שהתחוללה (למשל, ברוח ימים אלה, איך פרצה שרייפה?); אולם סוג השאלה השנייה, שאינה פחות חשובה, הוא לשם מה זה קרה? הפירוש השלישי של רש"י לקח אותנו משאלת הסיבה לשאלת המטרה. לשם מה הביא אלוהים על יצחק עיוורון?

תשובת רש"י היא כדי שהברכות יוכלו להינתן ליעקב ולא לאחיו הבכור. כאן נפתח לנו מבט למשימות העיוורון. יש פעמים שהאדם רואה מבט חלקי ומטעה, אולם חסי מה מלאה של יכולת הראייה מאפשרת לו לתת לדברים להתרחש בלי לנסות להשפיע עליהם. מוגבלות הראייה מאפשרת לא פעם לחושים אחרים להיות חדים יותר משל בני אדם אחרים, ועל ידי כך מוענקות לאנשים אלו יכולות גבוהות שאחרים חסרים אותן. אין אנו יודעים בהכרח להעניק פשר ומשמעות לסבלם של בני אדם. ואילו רש"י ביקש בפירושו לכוון אותנו גם לאפשרות הזו, רוצה לומר כי לעיתים חוסר מוגבלות היא זו שמגבילה אותנו.

אדם הוא יצור עם מגבלות. לעיתים הן פיזיות ובולטות לעין, לעיתים תים לא. כאנשים פרטיים וכחברה, אנו צריכים לעשות הכל כדי לאפשר לכולם להשתלב.

השבת חל יום הנגישות הבינלאומי, וארגון רבני צהר מקדיש את השבת למקומם של העיוורים בחברה, במרחב הציבורי ובהלכה. חובתנו העליונה היא לעשות הכל כדי שעיוור יוכל להרגיש בבית הכנסת ובקהילה כחלק בלתי נפרד, וזה מחייב אותנו לפקוח עיניים ולב, ולעשות כל מאמץ להנגיש את המוסדות לכל הקהל. שבת שלום. ■

מוגבלות הראייה מאפשרת לחושים אחרים להיות חדים יותר, וכך מוענקות לאנשים אלה יכולות גבוהות, שאחרים חסרים אותן